

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 359/2024-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej JUDr. Vladimírom Pochom, advokátom, Hviezdoslavova 3, Bardejov, proti postupu Mestského súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 37P/107/2023 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 37P/107/2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava II **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 37P/107/2023 konal bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava II **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Mestský súd Bratislava II **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní sp. zn. 37P/107/2023. Žiada prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať jej finančné zadostučinenie 8 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 359/2024-26 z 11. júla 2024 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť v celom rozsahu na ďalšie konanie.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovateľka je účastníčkou konania o návrhu na rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností, ktoré začalo 4. februára 2020 pôvodne na Okresnom súde Bratislava I a bolo vedené pod sp. zn. 2P/9/2020. Tento súd rozhodol o prenesení miestnej príslušnosti na Okresný súd Svidník.

4. Okresný súd Svidník 31. augusta 2020 vyjadril nesúhlas s prenesením príslušnosti v konaní o rozvode a spis bol zaslaný Krajskému súdu v Prešove s tým, že príslušným súdom má byť Okresný súd Bratislava IV.

5. Okresný súd Bratislava IV v konaní sp. zn. 25P/189/2020 predložil 11. mája 2021 vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) s návrhom na prikázanie veci Okresnému súdu Svidník.

6. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1Ndc/7/2021 z 30. júna 2021 rozhodol o prikázaní veci Okresnému súdu Svidník, ktorý ju viedol pod sp. zn. 5P/26/2021.

7. Pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 19. novembra 2021. V októbri, novembri, decembri 2021 a januári 2022 sa sťažovateľka opakovane sťažovala predsedovi Okresného súdu Svidník na neodôvodnené prietahy a žiadala o ich odstránenie.

8. Okresný súd Svidník uznesením sp. zn. 5P/26/2021 zo 14. februára 2022 rozhodol o prerušení rozvodového konania do právoplatného skončenia konania vedeného na tomto súde pod sp. 4P/24/2020.

9. Uznesením sp. zn. SK-5P/26/2021 zo 7. augusta 2023 Okresný súd Bardejov, na ktorý prešiel od 1. júna 2023 výkon súdnictva v predmetnej veci z Okresného súdu Svidník, rozhodol o pokračovaní v prerušenom konaní, keďže konanie vedené pod sp. zn. 4P/24/2020 bolo 28. júla 2023 právoplatne skončené.

10. Následne najvyšší súd uznesením sp. zn. 7Ndc/48/2023 z 31. októbra 2023 rozhodol o prikázaní veci mestskému súdu, ktorý ju aktuálne vedie pod sp. zn. 37P/107/2023.

III.

Argumentácia sťažovateľky

11. Podľa sťažovateľky konanie vedené pod sp. zn. 5P/26/2021 nemal Okresný súd Svidník prerušiť, pričom jeho konanie vzhľadom na skutkový stav veci považuje za neefektívne. Dôsledkom prerušenia konania boli podľa jej názoru nielen zbytočné prietahy, ale aj stav, keď účastníci,

ale najmä maloleté dieťa, nie sú o nič bližšie k právoplatnému meritórnemu rozhodnutiu vo veci, pretože medzičasom sa znova zmenili okolnosti, v dôsledku ktorých bude vo veci konať prakticky od počiatku nový súd. Ani prerušenie konania nemôže podľa nej ospravedlniť celkovú dĺžku konania.

12. Zodpovednosť za stav zapríčinený Okresným súdom Svidník a nástupníckym Okresným súdom Bardejov prešla toho času na mestský súd, ktorý pokračuje v nečinnosti a už pol roka spôsobuje zbytočné preťahy, keď neboli vykonané žiadne procesné úkony, ktoré by účastníkov konania priblížili čo i len k neprávoplatnému rozhodnutiu v merite veci.

13. Sťažovateľka poukazuje na to, že od podania návrhu na rozvod manželstva do momentu podania ústavnej sťažnosti uplynulo viac ako 52 mesiacov a od momentu prikázania veci Okresnému súdu Svidník najvyšším súdom do prikázania veci mestskému súdu uplynulo približne 27 mesiacov. Svojím správaním neprispela k neprimeranej dĺžke konania.

14. Podľa sťažovateľky predmetná vec síce nepatrí medzi tie najjednoduchšie a bežné, no ani zložitosť veci nesmie byť prekážkou plynulého rozhodovania. Napadnuté konanie sa týka maloletého, jeho bezpečnosti a zdravého fyzického a psychického vývinu, v ktorom je potrebné postupovať s náležitou starostlivosťou. Viac ako 4 roky sú z hľadiska vývoja dieťaťa a citových väzieb, ktoré si vytvára s blízkymi, extrémne dlhá doba.

IV.

Vyjadrenie mestského súdu

15. Mestský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol chronologický prehľad jednotlivých úkonov v napadnutom konaní s tým, že pokiaľ ide o jeho postup v ňom, považuje sťažnosť sťažovateľky za nedôvodnú. Poukázal na to, že spis bol opakovane postúpený na iný súd, jemu bol postúpený 11. decembra 2023 a môže sa vyjadriť iba k obdobiu po tomto dátume. Zdôraznil rozsiahlosť súdneho spisu zahŕňajúceho enormné množstvo podaní, vyjadrení, listinných dôkazov, tiež pripojený spis, čo značne ovplyvňuje časovú náročnosť pri jeho naštudovaní a príprave pojednávania.

16. Po postúpení spisu mestskému súdu sa vzhľadom na realizované procesné úkony vo veci koná plynulo, bez zbytočných preťahov a v primeraných časových intervaloch.

17. Podľa súdu hoci po právnej stránke nejde o zložitejšiu vec, po stránke faktickej ide o zložitejší druh konania vzhľadom na obsiahlosť dokazovania, na povinnosť súdu zisťovať skutočný stav veci, ako aj s ohľadom na rozsah spisového materiálu.

18. Konajúca zákonná sudkyňa v pripojenom vyjadrení poukázala na zaťaženosť svojho súdneho oddelenia a jeho personálnu poddimenzovanosť.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

19. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných preťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

20. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

21. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

22. Vo vzťahu k právnej a faktickej zložitosti veci, v ktorej ide o rozvod a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, ústavný súd konštatuje, že vec sťažovateľky nemožno považovať za zložitú po právnej stránke, avšak pripúšťa, že konania s takýmto predmetom sú spravidla zložitejšie po skutkovej stránke, najmä v prípade, ak je potrebné vykonať znalecké dokazovanie, v danej veci pre posúdenie psychického stavu maloletého, jeho vzťahu k rodičom a posúdenie duševného stavu rodičov alebo preskúmať ďalšie relevantné skutočnosti. Napriek uvedenému však ústavný súd zároveň dodáva, že svojou povahou ide o konanie, v ktorom sa vyžaduje sústredený efektívny postup súdu tak, aby čo najskôr bola odstránená právna neistota účastníkov konania. Napadnuté konanie má priamo vplyv na kvalitu života maloletého, preto ústavný súd je toho názoru, že takéto konania si vyžadujú mimoriadnu starostlivosť a pozornosť súdu, ktorá by mala viesť k efektívnemu a rýchlemu postupu v konaní.

23. Ústavný súd pri hodnotení okolností tohto prípadu a predovšetkým pri posudzovaní dĺžky konania zhodne s EŠLP (napr. H. v. United Kingdom z 8. 7. 1987) prihliadol na povahu konania dotýkajúceho sa ochrany záujmov maloletého dieťaťa a jeho osobného statusu, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s osobitnou starostlivosťou (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02). Povaha tohto konania preto podmieňovala prísnejšie hodnotenie jeho priebehu ústavným súdom z toho hľadiska, či v ňom došlo nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou k zbytočným priet'ahom (m. m. I. ÚS 419/2015).

24. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom.

25. Pokiaľ ide o postup mestského súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu napadnutého konania, ústavný súd vychádzal z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia mestského súdu a predloženého súdneho spisu. Mestskému súdu bola vec postúpená 11. decembra 2023 na základe jej príkázania z dôvodu vhodnosti uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7Ndc/48/2023 z 31. októbra 2023. Súd po 3 mesiacoch od postúpenia veci vykonal 8. marca 2024 informatívny

výsluch účastníkov, následne po ďalších viac ako 4 mesiacoch ustanovil maloletému opatrovníka, nariadil termín pojednávania na 1. október 2024, vyzval Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava na prešetrenie situácie v rodine maloletého a tiež vyzval sťažovateľku a odporcu na rozpis nevyhnutných mesačných nákladov na maloletého, na návštevu mediátora a na pokus uzatvoriť rodičovskú dohodu.

26. Na základe viacerých zmien miestnej príslušnosti súdu v napadnutom konaní mestský súd koná vo veci len od 11. decembra 2023, avšak vzhľadom na predmet konania a jeho celkovú dĺžku (viac ako 4 roky a 7 mesiacov) je takýto postup súdu s uvedenými časovými úsekmi medzi jednotlivými úkonmi neprijateľný.

27. Napriek tomu, že mestský súd vo veci koná len od uvedeného dátumu, ústavný súd nemohol nezohľadniť do celkovej doby konania vo veci sťažovateľky tiež dobu ne/konania súdov pred postúpením veci mestskému súdu, a to rešpektujúc materiálnu ochranu sťažovateľkou označených základných práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie namieta. Z pohľadu záujmu sťažovateľky na právoplatnom skončení jej veci, s ktorou sa obrátila na súd, totiž nie je právne významná zmena miestnej príslušnosti súdu v okolnostiach prejednávanej veci (obdobne I. ÚS 249/2010).

28. V súvislosti s uvedeným ústavný súd poukazuje tiež na skutočnosť, že aj ESLP posudzuje konanie ako jeden celok, a prístup, pri ktorom sa neposudzuje konanie ako jeden celok, resp. sa neposudzuje celková dĺžka konania, považuje ESLP za príliš formalistický, ktorý nie je v súlade so zárukami čl. 6 ods. 1 dohovoru (porov. III. ÚS 694/2016).

29. Pokiaľ sťažovateľka namieta zbytočné prieťahy v dôsledku prerušenia konania pred postúpením veci mestskému súdu (prerušenie konania trvalo cca 1 a pol roka), ústavný súd k tejto námietke poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej prerušenie konania možno považovať za prekážku konania. Ak nedôjde k odpadnutiu prekážky prerušeného konania postupom predvídaným zákonom, nemôžu sa v prerušenom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým aj k naplneniu účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto nečinnosť všeobecného súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu neposudzuje ako zbytočné prieťahy v konaní (m. m. I. ÚS 65/03, I. ÚS 214/06, IV. ÚS 408/2011).

30. Vo vzťahu k obrane mestského súdu, resp. konajúcej sudkyne spočívajúcej v argumentácii o zaťažnosti jej súdneho oddelenia a jeho personálnej poddimenzovanosti, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

31. Zvážiac všetky uvedené skutočnosti, predovšetkým celkovú dĺžku napadnutého konania, ale aj prerušenie konania, a uvedomujúc si jeho povahu podmieňujúcu prísnejšie hodnotenie jeho priebehu, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom,

a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

32. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom mestského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, mu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, pretože predmetná vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená.

33. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

34. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 8 000 eur, čo odôvodnila celkovou dĺžkou a charakterom napadnutého konania, laxným prístupom súdu k veci, prežitým stresom, neistotou a obavami, ktoré musí v súvislosti s nedôvodne dlhým súdnym konaním prežívať nielen ona, ale aj jej maloletý syn.

35. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

36. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLEP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

37. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ale aj dobu jeho prerušenia, tiež na už uvedený, nie dostatočne promptný postup mestského súdu, berúc do úvahy predmet konania a jeho význam pre sťažovateľku, správanie sťažovateľky, ale aj istý stupeň skutkovej zložitosti veci, majúci tiež na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocíťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie 2 000 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadosťučinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľky nevyhovel.

VI.

Trovy konania

38. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

39. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 713,96 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 343,25 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 13,73 eur.

40. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Robert Šorl
predseda senátu